

STRUČNO OSPOSOBLJENJE I ZVANJA RADNIKA

Predsjednik Vlade FNRJ i Ministar rada FNRJ izdali su 4. X. o. g. Uredbu o stručnom osposobljenju i zvanjima radnika. Istodobno je objavljena Naredba o danu početka i završetka prevođenja radnika u zvanja i mjerama za provedbu Uredbe o stručnom osposobljenju i t. d. Nadalje je 19. X. o. g. objavljeno Opće uputstvo Ministra rada FNRJ o prevođenju radnika na zvanja i o sastavu i radu komisija za prevođenje radnika, nadalje uputstvo Ministra rada FNRJ o ustanovljenju i popunjavanju obrazaca za prevođenje radnika na zvanja, zatim nomenklatura djelatnosti, Uputstvo o kategorijaciji radnika po posebnim uvjetima rada, Rješenje o dopun rješenja o određivanju struka i državnih organa koji su matični za pojedine struke radnika (ovo rješenje je izišlo također u »Službenom listu« od 4. X. o. g.) i Odredba o ovjeravanju izjava pri prevođenju radnika.

Zbog ograničenog prostora možemo danas na ovom mjestu samo ukratko nešto reći o osnovnim propisima, ističući veliko značenje mjera Savezne Vlade o kojima se tu radi. Po općim odredbama Uredbe postoje grupe stručnih poslova koje se razlikuju prema stepenu složenosti poslova. Struke obuhvaćaju srodna zanimanja. Zanimanja označavaju vrstu stručnosti a obilježena su sredstvima rada i predmetima rada odnosno izrade. Stručni radnici osposobljeni za vršenje stručnih poslova razlikuju se od radnika koji imaju samo sposobnost za vršenje jednostavnih fizičkih poslova t. j. običnih radnika. Obični radnici nemaju zvanja i nisu vezani za određeno zanimanje.

Za određene stepene stručnosti ustanovljavaju se ova zvanja stručnih radnika:

I. pomoćni radnik II. polupriučeni radnik, III. priučeni radnik, IV. izučeni radnik, V. samostalni radnik, VI.

specijalista, VII. viši specijalista, VIII. Majstor, IX. višestruki majstor.

Potrebna stručnost za odgovarajuće zvanje može se stjecati propisanim izučavanjem na praktičnom radu ili školovanjem.

Predsjednik Savezne planske komisije propisuje koje struke postoje i koji je državni organ nadležan kao matični za pojedinu struku, a matični organ za pojedinu struku, u suglasnosti sa Ministrom rada FNRJ, propisuje koja zanimanja postoje u pojedinim strukama.

Uredba govori o najmanjem stažu, koji se može propisati za stjecanje prava na polaganje ispita za pojedina zvanja odnosno za prelaz bez ispita u viša zvanja. Od tog minimalnog staža razlikuje se određeni staž za prelaz u više zvanje, a taj određeni staž propisuje nadležni matični organ u suglasnosti sa Ministrom rada FNRJ. Najmanji staž je za zvanje pomoćnih radnika 3 mjeseca provedena na poslu običnog radnika. Za ostala zvanja utvrđuju se 6 mjeseci, 15 mjeseci, 18 mjeseci, 2 godine (za prelaz u zvanje izučenog radnika), 2 i pol godine, 3 godine, 4 godine i 5 godina (za zvanje višestrukog majstora). Ukupan minimalni staž za jedno zvanje je zbroj minimalnih staževa za prethodna zvanja. Ukupan određeni staž za jedno zvanje nekog zanimanja je zbroj određenih staževa svih prethodnih zvanja.

O ispitima Uredba i svi ostali gore navedeni propisi sadrže pobliže odredbe.

Na osobe zaposlene u zanatstvu ne odnose se propisi Uredbe, nego za njih važe propisi Općeg zakona o zanatstvu. Inače određuje član 13. Uredbe, da svi zaposleni stručni radnici moraju biti prevedeni na zvanja predviđena Uredbom. Na zvanja će se, izuzetno od propisa glede zanatskih radnika, prevodi-

NSKOM

ti i zanatski radnici, ako su zaposleni u poduzećima odnosno radionicama, u kojima se inače vrši prevođenje (na pr. ako neka tvornica ima obučarsku radionicu za potrebe svojih radnika, i obučar zaposlen u toj radionici bit će preveden na zvanje). Ovu odredbu sadrži Opće uputstvo (vidi gore) objavljeno 10. X. o. g. u Službenom listu FNRJ. Isto Uputstvo kaže koji se radnici prevode na pojedina zvanja, dok Uredba u vezi toga govori samo o poduzećima. Radi se dakle o slijedećim radnicima: a) o svim radnicima, zaposlenim u državnim privrednim poduzećima i u radionicama državnih nadležstava i ustanova, b) o svim radnicima zaposlenim na državnim i zadružnim poljoprivrednim dobrima i ekonomijama, c) o svim radnicima zaposlenim u menzama i radničko-službeničkim restoranima, d) o svim radnicima zaposlenim u poduzećima i radionicama društvenih ili zadružnih organizacija, e) o svim vozačima automobila (šoferima) bez obzira gdje su zaposleni.

Ukoliko su radnici zaposleni u napred nabrojenim poduzećima i radionicama koji imaju zanatski karakter, to se oni po pravilu ne prevode na zvanje. Međutim ako je u nekom poduzeću odnosno radionici zanatskog karaktera uslijed podjele rada posao tako organiziran da u njemu ima zaposlenih i kvalificiranih i polukvalificiranih i nekvalificiranih radnika, radnici tih poduzeća odnosno radionica prevodit će se na zvanja. (Ne će se prevoditi na zvanja radnici u privatnom sektoru.)

Uredba predviđa osnivanje posebnih komisija za prevođenje radnika. Ove se komisije osnivaju od strane poduzeća sa više od 30 zaposlenih radnika, zatim za sve ostale radnike od strane izvršnih odbora kotarskih odnosno gradskih narodnih odbora. Izvršni odbor osniva posebnu komisiju i tada kad upravni odbor poduzeća smatra da ne-

ma dovoljno stručnih radnika za osnivanje komisije. I Uredba i Opće uputstvo sadrže detaljne propise o prevođenju te o radu odnosnih komisija.

Radnik koji je nezadovoljan rješenjem o prevođenju ima pravo žalbe, koja se podnosi u roku od 8 dana od dana uručenja rješenja. O žalbama rješavaju posebne drugostepene komisije, koje osniva izvršni odbor K. N. O-a ili G. N. O-a i to u roku od 10 dana od dana prijema žalbe.

Uputstvo o ustanovljenju i popunjavanju obrazaca i t. d. ima kao prilog i nomenklaturu djelatnosti. U rješenjima komisije za prevođenje radnika koja se izrađuju u tri primjerka, i to je jedan primjerak bez podataka o djelatnosti, sektoru, značaju, uvjetima rada i t. d., a ostala su dva primjerka s tim podacima. Prema nomenklaturi djelatnosti ribarstvo spada u djelatnost »poljoprivreda« pa ima ove oznake: vrsta 2, grupa grana c, grana 218. (ostale su djelatnosti industrija i rudarstvo, šumarstvo, građevinarstvo, saobraćaj, trgovina, stambeno-komunalna djelatnost kulturno-socijalna djelatnost, djelatnost državnih organa i ostalo).

Prema Naredbi o danu početka i t. d. prevođenje radnika u zvanja otpočet će 1. XI. a završiti će 31. XII. 1950. god. Do 31. XII. državni organ koji je nadležan kao matični za pojedinu struku propisat će u suglasnosti sa predsjednikom Savjeta za nauku i kulturu Vlade FNRJ i sa Ministrom rada FNRJ način stjecanja stručnosti za svako zvanje kao i detalje o potrebnom stručnom znanju i naobrazbi. Državni organ koji je nadležan kao matični za odnosnu struku domijet će do 31. XII. 1950. u suglasnosti sa Ministrom rada FNRJ opća uputstva o stručnim ispitima i ispitnim komisijama.

Do 10. X. o. g. imale su biti osnovane posebne komisije za prevođenje, do 15. X. imali su proraditi Uredbu i sve

radnika za osnoblba i Opće uputopise o prevodeh komisija.

aidovoljan rješepravo žalbe, kol 8 dana od dana žalbama rješavane komisije, koje K. N. O-a ili G. 10 dana od dana

jenju i popunja. ima kao prilognosti. U rješeni-enje radnika korimjerka, i to je odataka o djelat-i, uvjetima rada primjerka s tim enklaturi djelat-u djelatnost »pove oznake: vrsta a 218. (ostale su i rudarstvo, šu-vo, saobraćaj, trmalna djelatnost atnost, djelatnost alo).

nu početka i t. d. zvanja otpočet će . XII. 1950. god. gan koji je nadpojedinu struku osti sa predsjedcu ti kulturu Vla-rom rada FNRJ ičnosti za svako potrebnom stručzbi. Državni orkao matični za t će do 31. XII. . Ministrom rada o stručnim ispi-ijama.

e su biti osnovna: prevođenje, do liti Uredbu i sve

propise za provedbu putem seminara savezni savjeti i drugi organi Vlade FNRJ kao i ministarstva rada narodnih republika, do 20. X. imali su proraditi Uredbu i t. d. republički savjeti i drugi organi vlada narodnih republika, Ministarstvo željeznica FNRJ i viši privredni organi u sastavu Ministarstva narodne obrane kao i izvršni odbori kotarskih, gradskih i rajonskih odbora.

Komisije za prevođenje izvještavaju svakih 10 dana o broju prevedenih i neprevedenih radnika. — Naredba o danu početka i t. d. sadrži i propise o vođenju statistike sve do ministarstava

U ovom članku možemo još samo ukratko spomenuti neke važnije propise. Tako Opće uputstvo u točki 17 govori o ukupnom radnom stažu za razliku od određenog i minimalnog staža. Ukupan radni staž je vrijeme koje je radnik uopće proveo u radnom odnosu, i služi za potrebe socijalnog osiguranja. Dok su određeni i minimalni staž vezani za zanimanje, radni staž to nije. Radni staž i određeni staž dokazuju se radnom knjižicom ili potvrdom poduzeća odnosno ustanove, a u pomanjkanju takvih dokumenata putem pismenih izvjava svjedoka, datih pred narodnim odborom. Izvjesne olakšice postoje za radnike izbjeglice, iseljenike-povratnike i optante, nadalje za radnike koji su proveli stanovito vrijeme u predstavničkim organizacijama i određenim društvenim organizacijama u FNRJ, u sastavu NOB, u sastavu NOV i na aktivnom i organizacionom radu u NOB, zatim za žrtve fašizma odnosno za vrijeme provedeno u zatvorima, internaciji i slično, konačno za radnike koji su stanovito vrijeme proveli na ilegalnom radu u revolucionarnom pokretu ili na drugim dužnostima u interesu revolucionarnog pokreta, u zatvorima i logorima zbog revolucionarnog rada prije 6. IV. 1941. god.

U pogledu prava na plaću vrijede i

poslije prevođenja sadašnji pravilnici o rasporedu poslova u grupe i to sve dok ne stupe na snagu novi propisi o plaćama radnika.

U sastav komisija pri poduzećima po pravilu ulaze najstručniji radnici, po jedan inženjer ili tehničar, pravni ili personalni referent, ili viši administrativni službenik koji poznaje odgovarajuće propise. Kad se radi o prevođenju šofera, obavezno ulaze i povjerenik lokalnog saobraćaja i rukovodilac saobraćajne milicije. Inače se komisije za prevođenje sastoje od 3—7 članova i tri zamjenika, već prema broju radnika i veličini poduzeća odnosno ustanove. Broj članova mora biti neparan. Rad komisija za prevođenje mogu kontrolirati i određeni instruktori koje za to ovlasti Ministarstvo rada FNRJ, ministarstva narodnih republika odnosno resorno nadležni član Vlade FNRJ i vlada narodnih republika.

Prema Uputstvu o kategorizaciji radnika po posebnim uvjetima rada postoje 4 vrste i to prema težini rada, vrsta 1, prema meteorološkim uvjetima radnih prostorija vrsta 2, prema štetnosti posla po zdravlje vrsta 3 i prema opasnosti posla po život vrsta 4. Spominjemo unutar vrste i teški fizički rad u koji spadaju teški poljoprivredni poslovi ljudskom snagom. Kod vrste 2 govori se o radovima koji se vrše kod — 5 do — 10°C ili kod temperature ispod —10°C.

*

U resoru slatkovodnog ribarstva, u provođenju propisa o osposobljenju i zvanjima radnika pripremni rad izvršen je sudjelovanjem na seminarima održanim kod Ministarstva rada i kod samog resornog Ministarstva. Na ovim seminarima su dane potrebne upute i smjernice. Sav rad za točno izvršenje tih osobito važnih i značajnih mjera dalje se provodi i bit će završen unutar postavljenih rokova. Bit će to i u

resoru slatkovodnog ribarstva daljnji veliki doprinos socijalističkom preobražaju struke i privrede.

*

Donosimo u ovom članku sadržaj nove Uredbe o osposobljenju i zvanjima radnika te svih propisa izdanih tokom mjeseca oktobra za izvršenje Uredbe.

Radi se o čitavom sistemu kategorizacije gdje se vodi računa o što točnijoj i ispravnijoj ocjeni svih sposobnosti i znanja svakog radnika, i to sposobnosti i znanja stečenih na samom praktičnom radu i školovanjem. Na taj način stvara se solidan zakonski temelj za to, da se svakom trudbeniku osiguraono mjesto u narodnoj zajednici kao velikom sveobuhvatnom radnom kolektivu cjeline, koje mu mjesto pripada obzirom na društvenu korisnost njegova rada. Time se stvara i najbolji osnov za utvrđenje konkretne vrijednosti doprinosa svakog radnika, efektu i rezultatima općenarodne privrede i naj-

bolji osnov za pravilnu odmjeru ekvivalenta što ga radnik dobiva u obliku plaće.

I u resoru slatkovodnog ribarstva uočena je sva vanredna važnost tih mjera, te se bez odlaganja pristupilo radu na što boljoj provedbi novih propisa, kako bi praktički uspjeh što potpunije odgovarao velikim ciljevima za kojima se ide i koji odgovaraju osnovnim načelima naše socijalističke izgradnje.

Na radu oko izvršenja spomenutih mjera u našem resoru, a pod posebnim uslovima njegove djelatnosti, sudjeluju kako sa resorne tako i sa sindikalne strane svi drugovi, koji za to na prvom mjestu dolaze u obzir po samoj naravi stvari, a to u duhu samih propisa, kao i svi trudenici našeg resora, kojima je dana široka konkretna mogućnost aktivno koristiti se svim svojim sposobnostima i znanjem, da bi postigli zvanje koje im pripada i time i sva prava skopčana s time sada i u budućnosti.

POTREBA NOVOG ZAKONA O SLATKOVODNOM RIBARSTVU NRH

Promjenom društvene stvarnosti i stvaranjem socijalističke privrede temeljna načela, na kojima se bazirao raniji zakon o slatkovodnom ribarstvu iz 1937. g. stare Jugoslavije prestala su važiti, pa se zbog toga ukazuje potreba donošenja novoga zakona za slatkovodno ribarstvo NR Hrvatske.

Prije nego što pređemo na pravna izlaganja elemenata koji bi novi Zakon trebao sadržavati, osvrnut ćemo se prvo na važnost slatkovodnog ribarstva u narodnoj ekonomici, pa ćemo radi toga iznijeti nekoliko statističkih podataka.

U staroj Jugoslaviji produkcija ribarske privrede iznašala je prosječno oko 8,000.000 kg ribe (sa ribnjaka i

otvorenih voda), od čega se prihod cijenio na Din 60,000.000.—. Ako iz te količine izdvojimo produkciju, koja se odnosila na današnje područje NR Hrvatske, možemo okruglo uzeti 3 milijuna kg uz prihod od Din 18,000.000.

Danas obzirom na Petogodišnji plan predviđena je za NR Hrvatsku proizvodnja od 6,000.000 kg ribe iz ribnjaka i 2,000.000 kg ribe iz otvorenih voda, dakle svega 8,000.000 kg, koliko je prije bila proizvodnja svih voda stare Jugoslavije, a što bi predstavljalo vrijednost od Din 160,000.000.—.

Kako se iz prednjeg vida važnost ribarstva u narodnoj privredi NR Hrvatske je velika, pa radi toga treba joj posvetiti punu pažnju.